

M. E. Dmitrijev

Kornai János laudációja

a Leontief Medal átadásakor, Szentpétervár, 2010. február 13.

Tisztelt Résztvevők!

A mai esemény számomra egy hosszú utazást jelent a közgazdaságtani időskálán, melynek során a Leontief Medal egész történetére kitérek. Igyekszem röviden megindokolni, miért.

Mindannyiunk életében előfordul, hogy megjelenik egy könyv, amelynek elolvasása után az addig olvasott művek teljesen átértelmeződnek. Amikor a Leningrádi Pénzügyi Főiskola első éves hallgatója voltam (abban az épületben működött egykor a cári Oroszország Állami Bankja), a kezembe került egy könyv, amelynek *A marxi elmélet kritikája* volt a címe, Eugen von Böhm-Bawerk volt a szerzője, a XIX. században adták ki, és benne volt az orosz birodalom Állami Bankjának könyvtári pecsétje. Valamilyen oknál fogva ezt a kötetet nem őrizték speciális raktárban, hanem a hallgatóknak kiadták otthoni kölcsönzésre. Amikor ötödéves voltam, ugyancsak ilyen nagy hatással volt rám Kornai János könyve, *A hiány*. Ezt a művet szintén a közelben, a Nyevszkij sugárúton található Állami Szaltikov-Scsedrin Könyvtárban olvastam. Ugyanebbe a könyvtárba ekkoriban sokan jártak azok közül az akkor még nagyon fiatalnak számító emberek közül, akik egy szűk körű közgazdász csoport magját képezték. Ők voltak ott később az Oroszország történetében két legjelentősebbnek számító pénzügyi reform megszületésénél 1990-ben és a 2000-ben. Valamennyiüket Kornai *A hiány* című műve hozta össze még valamikor a nyolcvanas évek elején. A Mérnöki-Közgazdaságtani Főiskola klubjában Anatolij Csubajsz vezetésével lezajlott első vitáink is Kornai János koncepciójának hatása alatt bontakoztak ki. Ez arra készítetett bennünket, hogy új szemszögből közelítsünk a szocialista gazdaság problémáihoz. Ezt követték Szergej Vasziljev és Gajdar jugoszláviai, Csubajsz magyarországi tanulmányútjai, számos újabb érdekes könyv és vita, de Kornai műve volt az, ami igazából összekovácsolt bennünket, és aztán lehetővé tette a csoport tagjai számára, hogy kezdeményezzék és végrehajtsák az orosz gazdaságban azokat a változtatásokat, amelyekre ma úgy tekintünk, mint a piacgazdaság két évtizedes fejlődésének eredményére. Ha Kornai jelenünkre gyakorolt

hatása csak ennyiből állt volna, már akkor azt mondanám, hogy ezt a díjat régen, az elsők között meg kellett volna kapnia. De annak, ahogyan Kornai mindannyiunkra hatott, van egy másik aspektusa is. Ha végignézzük azoknak az orosz közgazdászoknak a listáját, akik megkapták a Leontief Medalt, azt kell mondjam, hogy nincs közöttük olyan, aki ne vált volna modern nyugati közgazdaságtani értelemben vett közgazdásszá, vagyis olyanná, aki nem tud formális mennyiségi gazdasági-matematikai modellek nélkül következtetéseket levonni és javaslatokat megfogalmazni a politika számára. Valójában Kornai Jánosnak is vannak olyan, többek között a makroökonómiai egyensúly hiányának kérdéskörét vizsgáló, formális mennyiségi modelleken alapuló munkái, amelyek teljes egészében a hagyományos nyugati, európai közgazdaságtudomány stílusban íródtak. De *A hiány* - más. A legfontosabb dolog, amit Kornai a nemzedékünkbe bele tudott oltani – és ezt a módszert használta a legkiválóbb közgazdászaink többsége, beleértve Jegor Gajdart is –, hogy leszoktatott bennünket arról a marxista beidegződésről, miszerint az új jelenségeket állandóan a régi sémákba igyekezzünk belegyömöszölni. Kornai könyve arra tanított meg bennünket, hogy alapjaiban változtassunk az eljárási módszereinken: mindenek előtt arra, hogy mind a korábbi, mind az újabb tényeket új logikai interpretációba helyezzük, azokat új paradigmákba illesszük. Éppen ez a közelítési mód szolgált alapul azokhoz az eredményekhez, amelyeknek a hírnevüket köszönhetik a Leontief Medalt elnyert kiváló közgazdászok. És ezért mélyen meg kell hajolnunk Kornai János előtt. Ahogy az orosz közmondás tartja „A jó bor nem hegyesedik ki az üvegben”. Minél később ítéljük oda Jánosnak ezt a díjat, annál nyilvánvalóbbá válik az ő hatalmas intellektuális hozzájárulása és az orosz közgazdaságtani iskola tagjaira gyakorolt hatása. És ezek a közgazdászok ma is tevékenyen vesznek részt a gazdaságpolitika kidolgozásában.

Runda Margit fordítása